

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Har danskernes naturopfattelse plads til bymåger?

Mågernes skrig er efterhånden stilnet af i mange af de danske byer, hvor beboerne sommeren over har følt sig plaget af larmende, klattende og madstjælende måger. Det er dog stensikkert, at byboerne vil give mågerne kamp til stregen igen til næste år, når mågerne atter forsøger at føre deres gener videre inden for bygrænserne.

Debatten i medierne har været næsten lige så højrøstet som mågernes skrig, og sociale medier og online-underskriftsindsamlinger er blevet taget i brug for at få kommunerne til at tage affære over for mågerne. Ofte blev udokumenterede argumenter brugt i flæng, hvilket desværre ofte afsporede debatten.

Denne artikel forsøger på en faglig baggrund at vurdere nogle af de argumenter, som oftest bruges. Når debatten raser om, hvordan man får mågerne ud af byen, glemmes ofte den egentlige årsag til problematikken, nemlig vores naturopfattelse.

Det danske natursyn

Naturopfattelse er en meget individuel størrelse, men i det følgende er skitseret to meget forskellige eksempler, som giver meget forskellige perspektiver på mågedebatten. At der blandt andet kræves en regulering af

mågebestanden på grund af støjgener vidner i høj grad om, hvordan vi opfatter os selv i forhold til naturen, og om en fremmedgjorthed over for naturen hos moderne bymennesker.

Det er primært mågernes skrig, der generer de danske byboer. Foto: John Larsen.

Det bunder i en opfattelse af, at natur er adskilt fra kultur, og at naturens værdi er begrænset til, hvad mennesket kan udnytte af den. Naturen er et sted uden for byen, som vi besøger i weekenden - hvis det passer os. Hvis naturen kryber ind over bygrænsen, kommer den oftest for tæt på og skal begrænses, medmindre den passer ind i idealet for, hvad der ser hyggeligt ud.

Sammen med dette natursyn hænger ofte opfattelsen af naturen som statisk. Naturen skal se ud som i gamle dage, og den skal helst kunne kontrolleres. Hvis den ændrer sig, er det farligt eller unaturligt, og vi prøver krampagtigt at fastholde en status, som måske ikke længere kan opretholdes som en følge af vores egne påvirkninger.

En helt anden måde at se naturen på er som et overordnet dynamisk økosystem, hvor vi mennesker lever som en del af biodiversiteten, og som kulturen dermed også er underlagt. Denne måde at opfatte natur på medfører, at naturen og biodiversiteten har en værdi i sig selv. Dette kan give plads til, at man lader naturen udvikle og forme sig selv uden vores indblanding og kontrol.

Sølvmåger er dygtige til at tilpasse sig, og de udforsker gerne nye spisesteder. Foto: Henrik Baark.

Naturen regulerer sig selv, og de steder den får lov til det, ser man ikke den samme ustabilitet, som præger de områder, som er manipulerede af menneskelig indblanding. Naturen har trods alt klaret sig selv uden vores hjælp i millioner af år.

Hvis vi alligevel skal pille ved naturens mekanismer, så bør det være på en måde, som ikke begrænser naturens processer, men giver dem mulighed for at køre af sig selv. Det kan for eksempel være når arter flytter sig til nye områder, og artssamfundene dermed ændres. Naturtyper, som opstår af sig selv og er i konstant udvikling, har mindst lige så høj rekreativ værdi som de kulturelt opretholdte; også selvom de ikke ser ud, som naturen så ud, da vi var børn.

En afgørende forskel på de to opfattelser er tolerancen. Et natursyn, hvor mennesket og kulturen udgør en lille - om end meget effektiv - del af naturen, må nødvendigvis medføre en del større ydmyghed over for naturen og en større tolerance, når den sniger sig ind over dørtærskelen.

Måger er langt fra kræsne, men det er dog de færreste af dem, der lever af pizza. Her ses en ung svartbag ved Klitmøller med en fladfisk. Foto: Albert Steen-Hansen.

Hvis man skal se på mågeproblematikken med dette natursyn, betyder det, at der ikke er nogen grænse, som adskiller byen og kulturen fra naturen. Ligeledes er enhver ændring i arternes forekomst, som for eksempel mågernes indvandring i bymiljøer, naturlig og skal ikke per automatik reguleres.

Dette bør være grundholdningen.

I praksis er det selvfølgelig ikke muligt at få alle interesser til at spille sammen, og derfor kan det blive nødvendigt at regulere mågepopulationerne. Hvis det er tilfældet, er det vigtigt at anvende de mindste indgreb og samtidig undersøge effekten af disse indgreb. Alt for ofte sættes forvaltningstiltag i gang uden nogen viden om deres effektivitet eller langsigtede konsekvenser.

Selv uden det etiske aspekt er det hovedløst at begynde en bortskydning af måger, hvis det ikke på forhånd er dokumenteret, at det virker.

Tilbage til mågedebatten

For at vende tilbage til det faktuelle i mågedebatten, listes og kommenteres herunder otte af de vigtigste argumenter, som har været brugt i sommerens løb af folk, som ønsker en regulering af måger. De gennemses for det meste af den først omtalte naturopfattelse herover.

Man må gerne bekæmpe rotter, så hvorfor ikke også måger?

Rotter udgør en dokumenteret sundhedsrisiko for mennesker og må bekæmpes uden hensyntagen til jagtlovgivningen. Regulering af måger kræver dispensation fra bekendtgørelsen om skadevoldende vildt, hvilket kan gives af Naturstyrelsen. For at opnå dette kræves en dokumenteret skadevirkning af den pågældende art.

Lufthavne må gerne skyde måger, hvorfor må vi så ikke?

I tilfældet med lufthavne udgør måger og visse andre store fuglearter en risiko for trafiksikkerheden, og bekendtgørelsen om skadevoldende vildt giver derfor mulighed for at regulere disse arter i umiddelbar nærhed af de berørte lufthavne.

Mågerne udrydder de andre (små)fugle, som vi gerne vil have i byen

Måger er opportuniste, og det er helt sikkert, at de tager fugleunger, hvis de får muligheden for det. At dette skulle have nogen effekt på småfuglepopulationernes størrelse er dog usandsynligt. Der findes langt mere nærliggende forklaringer på eventuelle nedgange i småfuglebestandene, fx huskatte, som har en dokumenteret negativ effekt, og ændringer i nærmiljø eller fodringsforhold.

Det er ikke naturligt for måger at yngle i byen

Dette argument hænger stærkt sammen med naturopfattelse. Hvis opfattelsen af natur er, at den er en statisk størrelse, vil enhver ændring i forekomsterne, for eksempel flere måger i byerne, forekomme "unaturlige".

Men måger er tilpasningsdygtige arter, som indtager og udnytter et tilgængeligt og attraktivt habitat, som stilles til rådighed af mennesket. Hvis man opfatter natur som en dynamisk helhed, vil mågernes indvandring i byerne forekomme helt naturligt.

Vi ønsker ikke et blodbad eller mågerne udryddet, men bare at regulere dem til et naturligt/fornuftigt niveau

Hvad er et naturligt niveau for ynglende måger i byen? Hvis svaret er, at det er samme antal, som i tidligere tider, så forudsætter det igen, at naturen er en statisk enhed. Endvidere ligger der en skjult opfattelse af, at menneskets opfattelse af, hvad et naturligt niveau for bestandene i naturen er, er den bedste.

Mågebestanden er eksploderet i de seneste år

Dette argument vil i de allerfleste tilfælde være en stor overdrivelse, og understøttes langt fra af eksisterende data. For sølvmågens vedkommende er bestanden på landsplan fordoblet over de mere end 30 år, hvor DOFs punkttællingsprojekt har eksisteret.

I Århus tyder kommunens undersøgelser på, at bestanden ikke er vokset mærkbart siden de første optællinger i 1999, men at der kan være tale om en omfordeling af de ynglende fugle. Det er klart, at en sådan omfordeling af bestanden kan betyde, at det opleves som en eksplosion i antallet, men det vil altså kun være på meget lokalt plan i det enkelte bykvarter.

Regulering bliver brugt på mange dyrearter, når bestandene bliver for store

Ud over, at opfattelsen også her er, at mennesket bedst kan vurdere, hvad der udgør en fornuftig populationsstørrelse, så er forvaltning af naturen uden andet grundlag, end at det gøres på mange andre arter, meget uheldig. Det er absolut nødvendigt at have viden om både arternes populationsbiologi og de enkelte forvaltningsmetoders effekt, for at sikre, at midler ikke spildes på uvirksomme tiltag eller har negative konsekvenser for den øvrige biodiversitet.

Derfor bør en del af de penge, der eventuelt afsættes til regulering af mågebestandene bruges på at studere effekten af tiltaget.

Andre kommuner har fået lov

Det, at andre gør noget, gør det hverken rigtigt eller viser noget om effekten, og det kan ikke uden anden dokumentation bruges som argument for at indlede en regulering af mågebestandene.

Stormmåger holder også gerne til i byerne, hvor de ofte yngler på hustagene. Ligesom andre måger er deres foretrukne tilholdssteder nær vand, og de største flokke ses som regel ved havne, hvor de både kan finde føde og rasteplasser. Foto: Albert Steen-Hansen.

Debatten om mågerne rummer mere end de fagligt udokumenterede argumenter, som drages frem. Skjult under overfladen ligger opfattelsen af naturen som en frakoblet enhed, som kan og bør kontrolleres af mennesket. Grænsedragningen mellem natur og kultur betyder, at det med denne naturopfattelse er svært at se en værdi i naturen ud over den, som kan udnyttes.

Mågedebatten er derfor heller ikke en enkeltstående konflikt mellem mennesket og naturen, men paralleller kan genfindes utallige steder i samfundet, hvor naturen må vige for andre interesser.

 Dato:
14. 11. 2013

 Skrevet af:
Jørn Dyhrberg Larsen

 Fotos af:
Ulrik Bruun
John Larsen
Henrik Baark
Albert Steen-Hansen

 Emner:
NATURPOLITIK

 Tags:
MÅGER, NATURSYN, STORMMÅGE, SØLVMÅGE

Kilder

Læs mere om stormmåge

Læs mere om sølvmåge

Nyt fredningsforlig freder de store måger

Regulering af måger er fortsat tilladt

Vilde falke kan bekæmpe bymåger